

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ІНФЛЯЦІЇ. КРИВА ФІЛІПСА

Як економічне явище, інфляція існує вже тривалий час. Вважається що її поява пов'язана з виникненням паперових грошей. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей (готівкових і безготівкових). Таке становище веде до їх знецінення, гроші «дешевшають», а ціни набувають тенденції до зростання. Термін інфляція вперше став вживатися в Північній Америці в період громадянської війни 1861–1865 рр. і означав процес збільшення паперово-грошового обігу. Інфляція – досить цікаве явище для її вивчення. Саме тому багато вчених довгий час досліджували проблему інфляції. Їх погляди мають деякі відмінності, але ввійшли в економічну історію і стали підґрунтям для сучасних науковців.

Кейнсіанська теорія інфляції. Дж.М. Кейнс пояснює, що інфляція виникає тоді, коли сукупні видатки перевищують обсяг національного продукту. Представники цієї теорії вважають, що збільшення попиту з боку держави та підприємців призводить до збільшення виробництва та зайнятості. В той же час збільшення попиту населення – призводить до інфляції. Адже попит населення стимулює підприємства збільшувати обсяг виробництва, що супроводжується більшим наймом працівників та збільшення цін на вироблені товари та послуги. У зв'язку з цим, Кейнс рекомендує стимулювати приватні та державні інвестиції, тим самим збільшуючи обсяг виробництва. Та обмежувати заробітну плату працюючих, що зменшить попит. На базі кейнсіанської теорії інфляції з'явилася так звана «крива Філіпса», яка відображає обернений зв'язок інфляції та безробіття: вищі темпи інфляції супроводжується нижчим рівнем безробіття. Це пояснюється тим, що високий рівень безробіття змушує найманих працівників погоджуватись на нижчу заробітну плату, що зрештою уповільнює зростання цін. За низького рівня безробіття легше вимагати високої заробітної плати, але наслідком цього буде зростання інфляції. Тому для зменшення інфляції потрібно проводити політику обмеження попиту, що зумовить зростання безробіття.

Монетаристська концепція інфляції. Представники даного напрямку (М.Фрідмен та ін.) розглядають інфляцію як грошовий феномен, тобто результат надлишкової кількості грошей в обігу. З цією метою вони порівнюють індекси грошової маси та фізичного обсягу ВВП. Монетаристи стверджують, що інфляція пов'язана з розширенням ролі держави, яка безпосередньо пов'язана з податковою політикою і зростанням державного боргу. Інфляційні процеси породжуються додатковою грошовою емісією, пов'язаною не лише з покриттям державних витрат, а й з високим рівнем податків, а також позиками, які обмежують можливості виробничих інвестицій. Монетаристська політика наголошує на кардинальному скороченні державних витрат та істотній перебудові економічної функції держави. Представники цієї концепції також звернулися до «кривої Філіпса». Дослідження монетаристів довели, що крива Філіпса може переміщуватися, що означатиме зростання (або зниження) темпів інфляції за незмінного рівня безробіття. Сучасна крива Філіпса, на відміну від ранньої, додатково враховує ще такі два фактори, як: очікуваний темп інфляції, збурення сукупної пропозиції. Існує також **теорія раціональних сподівань**, яка відрізняється від двох попередніх, а також критикує криву Філіпса. Відповідно до цієї теорії у людей формується очікування темпу інфляції на основі використання досвіду новітньої та вже далекої історії. Споживачі, підприємці та працівники розуміють, як функціонує національна економіка та використовують наявну інформацію для захисту своїх інтересів. Тому згідно з цієї теорією уряд немає вибору між безробіттям та інфляцією, як це зазначали монетаристи. Отже, як висновок можна сказати, що інфляція – незмінна супутниця грошей. Доки світ користується грошима ця проблема завжди буде актуальною. Усі розглянуті теорії інфляції мають право на існування та вивчення. Сучасні економісти досі досліджують це явище, шукаючи нові шляхи його подолання, але основою для них залишається кейнсіанська, монетаристська теорії. Хоч вони і відрізняються одна від одної, але суть залишається одна: інфляція – це природне явище для економіки як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються. Але з нею потрібно боротись, і чим ефективніші будуть заходи держави, тим менший негативний вплив вона завдасть національній економіці та населенню.